

Hemmelig.

Dette eksemplar bedes tilbakelevert Stortingets kontor når saken er behandlet av Stortinget.

Innst. S. G.

Innstilling fra finans- og tollkomitéen om fullmakt for Finansdepartementet til å opprette et innkjøpsselskap i New York i anledning av Statens varekreditt i Sambandstatene.

(St. prp. nr. 30, 1940.)

Til Stortinget.

Stortinget vedtok 13 september 1939 å samtykke i opptak av lån for statskassens regning innenlands eller utenlands til et effektivt beløp av inntil 150 mill. kroner.

Finansdepartementet fant i september 1939 på grunn av de ekstraordinære forhold og de store bestillinger som for statskassens regning eller med statens medvirkning ble foretatt i Sambandstatene, å burde undersøke mulighetene for i New York å oppnå et statslån eller en bankkreditt til finansiering av bestillingene. Under den foreløpige orientering som foregikk gjennom sjefdirektør Rygg i Norges Bank, viste det seg ønskelig å sende en representant for departementet til Sambandstatene for å arbeide videre med saken. Ved kgl. resolusjon av 17 november 1939 fikk departementet fullmakt til å bemyndige tidligere byråsjef i departementets Finanskontor, direktør Egil Sundt i Norsk Rikskringkasting til på departementets vegne å ta opp forhandlinger i New York om et statslån eller en bankkreditt for statens varekjøp i Sambandstatene til et effektivt beløp av inntil 20 mill. \$, alt etter nærmere instruks fra departementet. Direktør Sundt reiste til Amerika 21 november 1939.

Innen direktør Sundts ankomst til New York begynte fiendtlighetene mellom Sovjetsamveldet og Finnland. Disse førte med seg et øyeblikkelig fall i kursene på skandinaviske obligasjoner i Sambandstatene. Alle-rede 1 desember ble den norske stats 6 pst. dollarlån omsatt til 86 pst. i New York og i midten av måneden lå kursen framleis på om lag samme nivå, mens den på tida for direktør Sundts avreise lå omkring 99 pst. De foreløpige undersøkelser som ble tatt opp hos departementets gamle forbindelser og annetsteds, ga som resultat at det under de rådende forhold ikke var hensiktsmessig å

søke hverken langsiktige eller kortsiktige lån eller kreditt i New York.

Da forhandlingene i New York ikke førte til noe resultat, reiste direktør Sundt 8 desember 1939 til Washington og søkte med sendemann Morgenstiernes bistand forbindelse med lederne av Reconstruction Finance Corporation og Export-Import Bank.

Reconstruction Finance Corporation, Washington, som er en amerikansk statsinstitusjon, har for å hindre at overproduksjon av landbruksprodukter skal trykke prisene, fullmakt til å gi lån til finansiering av salg av slike produkter på markeder hvor finansiering ikke kan skje ad normal vei. Denne institusjon kan også finansiere salg av industrivarer m. v. til utlandet, men i så fall må der etableres et mellomledd i Sambandstatene, idet vedkommende fremmede land må opprette et innkjøpsselskap i New York etter amerikansk lov som kan stå som kontrahent overfor Reconstruction Finance Corporation. Selskapets forpliktelser overfor Reconstruction Finance Corporation må garanteres av vedkommende fremmede land. Det må ha en viss kapital som innbetales i kontanter, og ledelsen må godkjennes av Corporation.

The Export-Import Bank of Washington som også er en statsinstitusjon og som står i nært samarbeid med Reconstruction Finance Corporation, kan i likhet med Corporation gi kreditt til fremmede stater til innkjøp av amerikanske landbruksprodukter eller andre varer. Bankens adgang til å finansiere kjøp av andre varer enn landbruksprodukter er ikke betinget av at der dannes innkjøpsselskap i Sambandstatene som mellomledd.

Tanken om en varekreditt til Norge gjennom de nevnte institusjoner møtte velvilje, og direktør Sundt forespurte telegrafisk de-

partementet om en eventuell kreditt i Export-Import Bank hadde interesse, idet han gjorde oppmerksom på at en i Washington særskilt hadde for øye kjøp av landbruksprodukter, som korn, kraftfôr og bomull samt dessuten olje. Departementet svarte bekreftende herpå idet det henviste til en ordning som var truffet for Finnlands vedkommende gjennom Export-Import Bank, og som departementet underhånden var gjort bekjent med.

Av forskjellige grunner lot det seg ikke gjøre å få en avtale med Export-Import Bank på det daværende tidspunkt, bl. a. fordi banken ikke hadde ledige virkemidler. Derimot fikk departementet den 8 januar d. å. telegrafisk utkast til avtale mellom Reconstruction Finance Corporation og den norske stat. Avtalen ble i noe endret form undertegnet 19 s. m.

Avtalen går i sine hovedtrekk ut på at Norge til utgangen av året 1941 får adgang til å trekke vekslar på Reconstruction Finance Corporation inntil et beløp av 10 mill. \$. Hver enkelt utbetaling på kreditten betraktes som et særskilt lån som forrentes med 4 pst. p. a. og betales tilbake med 5 pst av kapitalbeløpet pr. halvår dog således at lånet i sin helhet skal være tilbakebetalt etter 3 år fra utbetalingsdagen. Da Reconstruction Finance Corporation har forpliktet seg til å innrømme 2 års forlengelse av løpetiden, kan en regne med at kreditten skal være avvirket i sin helhet innen 31 desember 1946.

Norge (departementet eller den det bemyndiger) må for hvert enkelt kjøps vedkommende sende søknad i nærmere bestemt form til Reconstruction Finance Corporation om finansiering i henhold til avtalen. Corporation kan avslå eller innvilge denne søknad. Det er imidlertid underhånden stillet i utsikt at den adgang Reconstruction Finance Corporation etter avtalen har til å avslå finansiering i det enkelte tilfelle bare vil bli benyttet såfremt det konstateres at vedkommende vare ikke er av amerikansk opprinnelse eller at selgeren ikke er amerikansk eller at kjøperen ikke er norsk.

Ved skrivelse av 13 januar 1940 har Corporation forpliktet seg til å overføre kreditten fra Kongeriket Norge til det innkjøps- og finansieringsselskap som Norge måtte opprette i Sambandstatene.

Som nevnt må det — før finansiering av kjøp av andre varer enn amerikanske landbruksprodukter kan skje — organiseres et selskap i Sambandstatene som kan stå som kjøper av varene overfor Corporation og hvis forpliktelser overfor Corporation garanteres av Den Norske Stat. Som kapital forlanges innbetalt 1 mill. \$ for en kreditt av 10 mill. \$.

Omkostningene ved opprettelsen av selskapet anslås til 2 600 \$. Departementet har fått melding om at en må regne med at Reconstruction Finance Corporation vil søke kreditten ført over til Export-Import Bank og at denne bank vil kreve selskap stiftet i likhet med hva banken har gjort for Finnlands vedkommende. Det opplyses at konkurransen om eksportvarer er stor og stigende og at det er av den største betydning at den tilståtte kreditt utnyttes snarest mulig.

Departementet anser det av stor betydning at kreditten i Sambandstatene kan utnyttes til kjøp ikke bare av landbruksprodukter, men også av andre varer. Etter de opplysninger som foreligger, er stiftelse av amerikansk selskap nødvendig såfremt Reconstruction Finance Corporation skal finansiere de norske kjøp, mens det er mulig at Export-Import Bank vil kreve selskap stiftet såfremt banken overtar kreditten. Departementet finner under disse omstendigheter etter å ha rådført seg med Norges Bank, for alle tilfellers skyld å burde søke Stortingets samtykke til å foranledige selskap stiftet i New York.

Som tidligere nevnt vil det hertil kreves en kontant innbetalt kapital på 1 mill. \$ samt statsgaranti for selskapets forpliktelser overfor vedkommende amerikanske låneinstitusjon, hva enten det blir Reconstruction Finance Corporation eller Export-Import Bank. Styret vil bli søkt sammensatt således at en får størst mulig innsikt i amerikansk produksjon og eksportteknikk representert, idet en også vil ha for øye ønskeligheten av at styremedlemmene har tilknytning til Norge.

På sakens nåværende trinn kan det ikke gis nærmere opplysninger om selskapets organisasjon og drift eller om kapitalens plassering. Noe standpunkt til ordningen av den daglige ledelse er heller ikke tatt for nærværende, men en må regne med at det vil bli nødvendig at Finansdepartementet har en særskilt representant i Sambandstatene til å forestå den daglige ledelse, idet dette arbeid ikke hensiktsmessig kan overtas av den norske legasjon eller generalkonsulatet i New York, i allfall ikke i lengre tid.

Departementet tilrår at det får fullmakt til å opprette innkjøps-selskap i New York i anledning av den oppnådde varekreditt og på statens vegne garantere for selskapets forpliktelser overfor vedkommende amerikanske låneinstitusjon. Bevilgning til selskapets kapital 1 mill. \$, eller etter dagens dollarkurs kr. 4 400 000, antas å burde føres opp i budsjettet for 1939—40 under kapitalutgifter som nytt kap. 1215, Kapital for innkjøps-selskap i New York, og dekkes eventuelt

ved tilsvarende forhøyelse av inntektsposten kap. 3151, Andre kapitalmidler (Statslåne- midler), idet en må kunne regne med å få kapitalen tilbake, når selskapet i sin tid av- vikles. Departementet vil i øvrig senere komme med framlegg om deknningen.

Utgiftene ved selskapets stiftelse og senere drift — herunder godtgjørelsen til Finans- departementets representant i Sambandsta- tene — antas å burde føres til utgift i bud- sjettregnskapet under kap. 851, Statsgjeld, renter m. m., post 4, Ymse, eventuelt som overskridelse av bevilgningen. Utgiftene ved direktør Sundts reise skal etter den kongelige resolusjon av 17 november 1939 også belastes denne konto.

Komitéen finner, slik som forholdene ligger an, å måtte tilrå at departementet får den fullmakt det ber om, og innstiller under henvisning til forelegget til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

1. Stortinget samtykker i at Finansdeparte- mentet oppretter et innkjøpsselskap i New York i anledning av Statens varekreditt i Sambandstatene.
2. I statsbudsjettet for 1939—40 bevilges under nytt kap. 1215, Kapital for inn- kjøpsselskap i New York, kr. 4 400 000.
3. Stortinget samtykker i at Finansdeparte- mentet på Statens vegne garanterer for det under punkt 1 nevnte innkjøpsselskaps forpliktelser overfor Reconstruction Fi- nance Corporation, Washington og/eller Export-Import Bank, Washington.

Oslo i finans og tollkomitéen, 23 februar 1940.

Ivar Lykke,
formann.

Ole Colbjørnsen,
ordfører.

Torvald Haavardstad,
sekretær.
